

4 Лап оьчлю душманыбыз

5 Ярай буса, бизге рази болугъуз!

6 Аш ашавну эдеплери

НА КУМЫКСКОМ ЯЗЫКЕ

БУСУРМАНЛАНЫ РУГЪАНИ - ЯРЫКЪЛАНДЫРЫВ ГАЗЕТИ

Акъ халатлар ва къара юреклер

Мурат Магъамматов

Эгер авур аврув къабунгъанда, дагъы чыдамагъа гьал ёкъда яда къаркъарабыз бузукъ бола-жакъгъа шеклик тувулунгъанда не этебиз? Къардашларыбыздан йимик кимден кёмек къаравуллайбыз? Озокъда, акъ халатлы касбучулардан, докторлардан. Аврувдан сав этегени Аллагъ, тек аврувдан къолай болмагъагъа Яратгъаныбыз докторланы себеп этгени де гъакъ.

Аллагъны Элчиси ﷺ булай айтгъан: «Гьей Аллагъны къуллары, гертиден де аврувдан сав болугъуз, неге туююл къартлыкъдан къайры озге бары да аврувлагъа Яратгъаныбыз дарман да яратгъан» (Агъмат етишдирген гъадис).

Биз акъ халатлылагъа къардашларыбызгъа йимик инанабыз. Къардашларыбыздан кёмек, англав ва исси сёзлер къаравуллайбыз, яш заманыбзда олагъа ошамагъа, олар айтгъанны этмеге къасткъылабыз.

Амма артдагъы вакътилерде савлукъ сакълав тармакъда ишлейгенлер тамаша кюйде алышынагъанын гёрмеге болабыз. Ал заманларда нюрдей ярыкъ докторлар гъалигилерден бек башгъа. Гъалигилер юрексиз, акъчагъа берилген, гелимден къайры башгъа

затгъа ойлашмайгъан йырткъычлагъа ошайлар. Сюйсек де, сюймесек де бир-бирлерде шолай хасиятлы докторлар булан савлукъ сакълав идараларда къаршы болмагъа, къатнамагъа тюшеген гезиклер бола.

Ишге сувукъ янашыв неден баш ала экен?

Докторланы ишге сувукъ янашыву, хаталары уллу масъалагъа айланып бара. Мунда жаваплылыкъ гъис этилмей ва гьал алышынывгъа да умут аз. Institute of Medicine деген гюнбатар ахатарыв къуллукъну далиллерине гёре, 1999-нчы йыл 44 000 – 98 000 адам докторланы хаталарындан оьле.

Баргъан сайын адам оьлердей йибериленген янгълышланы санаву артып тербей. Далилге гёре, 2004-нчы йыл докторланы хаталарындан оьлген аврувланы санаву 190 000 адамгъа етишген болгъан. Бириси йыл буса шо санавлар 200 000 оьтген.

Россияда буса, булай янгълышлардан гъар йыл 50 000 адам оьлегени токъташдырылгъан. Шону булан бирче докторланы жавапгъа тартмагъа нече де къыйын бола, гъатта бажарылмай десе де ярай.

Беш минг саялы...

Эсгерилген масъала, озокъда, Дагъыстангъа да тиймей къалмагъан. Мени эсиме гелеген кюйде, биздеги гьал озге ерлерден эсе дагъы да бетер. Неде десе, даш-башны кёмеги булан, докторлар бир-бирин якълай, жаваплыкдан яшыра, хабар арагъа чыкъмасны гъайын да этмеге бажара.

Бираз алдын уьч ай гёрмеген танышым булан ёлукъгъан эдим. Саламлашгъан сонг, яшав гъалыны гъакъында сорадыкъ. Бир йыл битмеге герекли къызыны гъакъында сорагъанда, къурдашымны кепи бузулуп гетди. «Ол къатыным булан реанимациягъа тюшген», – деп, ол болгъан ишни айтды. О кепдеги кёп хабарны эшитген бусам да, бу гезик айрокъда тигиреп гетдим. Адамлагъа кёмек этмеге герекли акъ халатлылар этеген намартлыкъланы гёрегенде гъар гезик къаным ташып гете. »

» 5

Ислам уьмметни нечик бирикдирмеге бола?

Бусурманланы бирикдирмек учун конференциялар жыйып турмагъа тарыкъ туююл!

Магъамматрасул гъажи Саадуев

Ислам динге къаршы дав этив Мугъаммад Пайхаммаргъа ﷺ элчилик берилгенден берли баш ала.

Дюньяны бары да еринде дегенлей бусурман уьммет тюрюлю-тюрюлю масъалалагъа къаршы бола ва шо къыйынлыкълар гъар гюн артып тербей. Шоланы арасында – экономика якъдан къамавгъа альв, бусурманланы ич яшавуна баш сугъув ва къайсын бирисин айтып битдирердей олар нече де кёп.

Ислам динге булай къаршы турув булан не муратлагъа этмеге сюе экен? Мени эсиме гелеген кюйде, мурат бир – уьмметни осаллашдырып, бусурманланы динден айырмакъ, ойлашагъан

кююне таъсир этив, Ислам динни байлыгъындан къуру этив.

Бу гъакъда биз не этмеге герекбиз деп ойлашамагъа тарыкъбыз. Бусурманлар бу гючлю чапгъынгъа нечик къаршы турмагъа герек? Тюрюлю-тюрюлю къайдалы ва алышынагъан душмандан уьст алмакъ учун не йимик гъаракат этмеге борчлубуз?

Тувулунгъан гьалдан чыкъмакъ учун бир ёл бар – бусурман уьмметге ал заманлардагъы йимик бирликни болдурмакъны гъайын этмеге тарыкъ. Бусурманлар биригип, бир гюч болгъанда – кимге де, негер де къаршы туруп болур. Бирлик дегенде, шону бюс бютюн бары да бусурманланы бирлиги деп англамагъа тюше: башыбызны тутгъан гъакимлерден, Ер юзюнде яшайгъан простой адамгъа ерли.

» 3

Имам аш-Шаърани

Азиз Мичигишев

Абу Мугъаммат Абдульвагъ-гъап ибн Агъмат ибн Али аль-Гъанафи – имам аш-Шаърани Али ибн Аби Талибни (Аллагъ огъар рази болсун) тухумундан. Шафии мазгъападагъы бу адам озъ заманында лап айтылгъан алим болгъан, супулукъну гъакъ ёлун юрютген.

Ол Къуръан китапны гёнгюнден мумайиз деп айтылагъан вакътисинде уьйрене (6-8 йыл). Сегиз йыллыкъ чагъында болажакъ имам бары да намазланы тийишли заманында къыла. Мисриге гечген сонг имам аш-Шаърани «Аджрумия» деген ва озге пайдалы китапланы гёнгюнден уьйрене.

Озьюню яш йылларыны гъакъында ол булай айта: «Лап гиччи заманымдан тутуп илму уьйренмеге ва ибадат этмеге магъа бир зат да пуршав этмегени – Аллагъны уллу савгъаты. Азыкъгъа шюкюрлюк этип, барлыгъымны байлыкъгъа санап уьйренген эдим.

Шу шюкюрлюгюм байланы алдында бетимни тас этмеге къоймады. Гъакъылбалыкъ болгъандан берли гъакъгъа ишлемеге де, касбу юрютмеге де магъа тарыкъ болмады. Гъали болгъанча да Аллагъ магъа тюрюлю-тюрюлю ерлерден рызкъы беривюн токъгатмай.

Къагъыр шагъаргъа геливюню гъакъында имам аш-Шаърани булай хабарлай: «910-нчы йылны башында мен Къагъыр шагъаргъа гелдим. О заман магъа 12 йыл бола эди. Бу шагъарда мен Абуль-Аббас аль-Гамрини атындагъы жума межитде яшамагъа ерлешдим. Межитни шайыхы ва ону уланлары языгъы чыгып, рагъмулу янашды магъа, оьзлени адамыдай къабул этди: олар ашагъаны ашай эдим, олар гийенни гие эдим. Тюрюлю-тюрюлю шайыхланы алдында охуп, мен хыйлы шариат ва оьзе китапланы уьйрендим.»

Эсгерилген межитде, дарс берип де, оьзю охуп да, гечеги намазланы къылып ва оьзге ибадат этип, аш-Шаърани 17 йыл яшады. Мунда ол имам ан-Нававини «Мингъажж»,

» 3

Дагъыстан ва Мычыгыш жамият фондлар бир масъаланы чече

Артадагы гюнлерде Мычыгыш республиканы муфтиси Солтан гъажи Мирзаев Дагъыстанны муфтиси Сайитмугъаммат гъажи Абубакаровну атындагы рагъмулукъ жамият фондну къуллукъчулры булан ёлукъган болган.

Ёлугъувну мурады – Мычыгыш республиканы биринчи президенти, РФ-ни Игити Агъмат гъажи Къадыровну ва Сайитмугъаммат гъажи Абубакаровну атындагы жамият фондланы кърдашылыкъ ва иш аралыкъланы беклешдири.

Исси ва кърдашылыкъ гъалда оьтген ёлугъувда Грозный шагъарны башчысы Муслим Хучиев де ортакъчылыкъ этген болган. Ёлугъувну натижасында эки де фондну арасын беклешдиреген дыгъарлар байланажакъ деп къаравуллана.

Эстерилген эки де фонд оьзлени ишин Темиркъазыкъ Кавказда экстремизмге ва террорчулукъгъа кършы ябушувда ва оьсюп гелеген наслуну ругъкъылыкъ якъдан тарбиялавда гёре.

Ондан къайры, Мычыгыш республиканы ругъани идарасы Сайитмугъаммат гъажи Абубакаровну атындагы жамият фонду булан Къурбанни тюз охув курслар гечерге дыгъар байлагъан болган. Гъалиге шо курсларда Мычыгышдан гелген 20 адам охуп битген.

Мугъаммат Пайхаммаргъа багъышлангъан ярышлар

Магъачкъалада Теология ва халкъара аралыкъланы институтунда (ИТиМО) Мугъаммат Пайхаммарны яшавун яхшы биливге багъышлангъан конкурс оьтгерилген болган. Бу ярышланы оьтгермеге студентлер оьзлер суйген ва таклиф берген деп айтыла. Конкурс «Пайхаммарланы яшаву. 2-нчи бёлюк» деген китапгъа гёре онгарылган болган. Ярышларда «Мугъаммат Пайхаммарны яшавун лап яхшы билегенлер» деген атны алмакъ учун 16 команда ортакъчылыкъ этген.

Конкурсну натижасына гёре, биринчи ерге теология ва религиоведение деген факультетни охувчулары ес бола. Экинчи ерни шо институтну «Нурулгъуда» деген командасы ала (тыш тиллени ва журналистиканы факультети).

Конкурс оьзю де къужурлу оьтгенни гъакъында айтмагъа герек. Ярышларда ортакъчылыкъ этгенле ваъза охулду, нашитлер айтылды, студентлер онгаргъан ролик гёрсетилди. Шону булан бирче къаравчулар оьзлер де бир-бир соравагъа жаваплар берип, ярышларда ортакъчылыкъ этмеге болду, олагъа хас савгъатлар да берилди.

Конкурсну ахырында дин дарсланы юрютеген Сиражутдин Агъматов булай ярышланы уллу маънасы барны ва шоланы болган чакъы кёп оьтгермеге яхшы деди, ону онгаргъанлагъа баракала сёзлер де айтды.

Ярышларда ортакъчылыкъ этген бары да охувчулагъа савгъатлар берилди, биринчи ерни алгъанлагъа буса, айрыча хас кубок берилди. Ярышланы онгаргъанлар айтгъан кюйде, бу кепдеги конкурс энниден сонг гъар йыл оьтгерилежек.

Парахатлыкъгъа элтеген ёл

Апрель айны ахырларында Магъачкъаладагы Расул Гъамзатовну атындагы Милли китапханада республиканы «Парахатлыкъгъа ва гелишликке элтеген ёл» деген ватандаш Советини жыйыны оьтгерилди. Мунда жамият чалышывчулар, ругъа-

ни къуллукъчулар, алимлер, маданият тармакъда чалышагъанлар ва журналистлер ортакъчылыкъ этди.

Жыйынны ача туруп, ДР-ни Гъукуматыны милли аралыкъларгъа, дин ишлеге ва тыш байлавлукъгъа къарайгъан министри Бекмурза Бекмурзаев лакъырлашыв не ёрукъда юрюмеге герекини бу сёзлер булан анлатды: «Ихтиярланы якълайгъан къурумларда ишлейгенлени оьлтюрювлерин токътатмагъа тарыкъ, жагъил адамлар агъачлыкъларгъа гетегинине де ахыр салмагъа тарыкъ».

«Бугюн биз бек четим масъаланы чечмеге жыйылгъанбыз. Жамиятыбызда хыйлы масъала бар. Эни увакъ эришивлюклени де кююп, лакъырлашывгъа гиришмеге тарыкъбыз», – деди Бекмурза Абдулгъакимович.

Ондан сонг сёйлеген Дагъыстанны муфтисини орунбасары Магъамматгъанапи гъажи Гъамзатов, республиканы ругъани идарасы не заманда да сёйлеши юрютмекни яны болгъанни гъакъында йтды.

«Бугюн жамиятыбыз бёлюнгени биревге де яшыртгъын тююл. Къардаш ёлда этилежек лакъырлашывдан къайры бизге дагъы ёл бар деп эсеме гелмей. Ругъ якъдан тарбияланмакъ учун Ислам динни байлыкъларын кюлламагъа тарыкъбыз», – деди Магъамматгъанапи гъажи.

Магъачкъала шагъарны Баш жума межитини имамы Магъамматрасул гъажи Саадиев бары да кыйынлыкъларыбыз ва масъалаларыбыз авамлыкъдан, билим ёкъдан баш алагъанны ва яшланы охутувда да динге ва тарбиялавгъа аслу агъамият бермеге тарыкъ экенни айтды.

«Магъа Дагъыстанны оьр ва орта билим алыв ожакъларында кёп болмагъа тюше ва шоланы хыйлысында Ислам динни гёрюп болмайгъанлар аз тююлюн гёремен. Тахшагъарыбызны кёбюсю институтларында намаз жувунмагъа ва намаз къылмагъа шартлар да ёкъ. Ислам динден кюркъмагъа таман. Оьсюп гелегенлеге бу масъалада кёмек этип болмасакъ, оланы террорчуланы, экстремистлени кюлуна береген боларбыз», – деди М.Саадиев.

«Парахатлыкъгъа ва гелишликке элтеген ёл» деген ватандаш лакъырлашыну ортакъчылары, Дагъыстан халкъларыны III Жыйыныны къарарларын алгъа салып, республикадагы жамият-сиясат яшавгъа жаваплы экенин билдире ва тувулунгъан гъалгъа ичи бушагъанын, халкъаларыбызны амин яшавуна юреги авруйгъанын ачыкъ эте.

Дагъыстан топуракъда парахат яшавлукъну ва халкъланы гелишли яшавун болдурмакъгъа янгыз бир ёл бар – шо да ватандашларыбызны биригивю, жамият арада эришивлюклени кююв, лакъырлашывну юрютюв. Шолай да дин арадагы пикуру алышдыривда оьчлюкке ёл кюймамакъ, законну

къатты кюйде юрютюв, адамланы ихтиярларын якълав, дин ва миллет айырмайлы.

Жыйынны ортакъчылары бары да бир йимик бир гъукмугъа гелдилер: республикабыздагы гъалгъа юреги авруйгъан гъар адам бизин топурагъыбызда къан тёгювню токътатмакъ учун оьзюнден болагъан бары да ишни этмеге тарыкъ.

Ватандаш аралыкъланы яхшылашдыривда агъамиятлы тармагъы деп халкъ арадагы инанывну ва парахатлыкъны болдурув, гъакимиятны ва жамиятны арасындагы гелишлик, Россияда ва Дагъыстанда яхшы якъгъа багъып алышынывланы чалт этив, законланы къатты сакълав, халкъланы аманлыкъын бодурув санала.

Буйнакск районда наркотиклеге кършы жыйын этген

Артадагы гюнлерде Буйнакск райондагы Тёбен Жюнгютей юртда ерли халкъ наркотик кюллавгъа кършылыкъын билдирип жыйын оьтгерген болган.

Жыйында ортакъчылыкъ этгенлени арасында району наркочонтрольну ахтарывчусу Элар Давыдов, район азархананы наркологу Салимхан Абдуллаев, районну жагъиллени ишлерине ва туризмге къарайгъан бёлюкню ёлбашчысы Абдурагъим Ойболатов, Тёбен Жюнгютей юртну имамы Гъусейин гъажи Мажитханов, ич ишлени вакили Зайналбек Алхуватов, район башчыны орунбасары Келемет Келеметов, маданият къуллукъчулар ва оьзгелер болган.

Тёбен Жюнгютей юртну жагъиллени бош заманыны гъайын этеген къуллукъну юрютеген Басув Наврузова жыйылгъанлагъа наркомания нечик яман аврув, нечик уллу балагъ экенин айтды ва оьсюп гелегенлер саялы чагъы этишгенлер жавап бермеге тарыкъны билдирди. «Булай жыйынларда эстерилген масъаланы гъакъында кычырып да айтмагъа герекини, дагъы ёгъесе авлетлирибизни налатлы агъу яшавдан чалып туражакъ», – деди ол.

Наркоманияны яманлыкъларыны гъакъында ва шондан нечик сакъланмагъа гереги гъакъда хас касбучулар С.Абдуллаев ва Э.Давыдов ачыкъ этидилер. Оланы сёзлерине гёре, масъала теренге гетген ва жамият биригип иш гёрмесе, гележекде дагъы да кыйын болажакъ шону чечмеге.

Юртну имамы бусурман адам эсиртеген затланы кюлламас деген ва масъала оьрчюмесин учун, муьминлер бу аврув кабулгъанлагъа болагъан кёмегин этмеге, насигъат бермеге герегин айтды. Атланавул орта школаны муаллими Саида Алхасова «Наркотиклеге ёл бермейик!» деген шигъруну къумукъ тилде охуду.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Асхабали МУРЗАЕВ

Главный редактор
Патимат ГАМЗАТОВА

Редактор
Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ

Компьютерная группа
Лейла ГУСЕЙНОВА
Гульнара АБДУЛАЕВА

Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.

Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____
Сдано в печать 28 апреля 2011 г.
в 20:00.

Тираж 3.550 экз.

www.islamdag.ru деген сайтдан алынган

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева 2.
Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращаться по телефону:
по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24
по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Ислам уьмметни нечик бирикдирмеге бола?

1 « Бугюн бусурманлар дюньядагъы адамланы уьч пайны бир пайы чакъы бар. Шо зор уллу санав!

Эгер де биригив болмаса, бир-бир алимлер яда дин гъаракатлар таклиф этеген бир къайда да кемеке этмес, душманларыбыздан уьст болмагъа имканлыкъ бермес.

Биз бирикмеге болурбуз, эгер бусурманлар ич арадагъы къайдагъы бош эришивлюкдени къоюп, оьчлюкден сакъланып, Яратгъаныбыз Къуръанда айтгъан бу сёзлеге агъамият берсек: «Сакъаланмагъа къасткъылыгъыз, Аллагъны динин юрютююгюз ва бёллюмегиз!» Башгъа аята булай айтыла: «Бир-биригиз булан эришмегиз, дагъы ёгъесе утдурарсыз ва гючюгюзню тас этерсиз».

Бусурманланы арасында алдагъы бирлигибизни нечик болдурмагъа бола деген сорав арагъа чыкъма ярай. Шогъар элтеген ёл бизин юреклерибизде бар. Гъарибизде болмагъа герекли гъислер – шо ёлну герсете. Бу гъислер бир-бирибизге тарта, ювукъ эте. Шолай демек, арыв ишаралар этив, къатнайгъанда исси сёзлер айтыв булан дазуланмакъ тююл.

Инг башлап, бирикмек учун, тыш ишлерде герюнеген агъвалатлагъа асасланмагъа тарыкъ тююлюню, бир-бирибизни байлайгъан ичибиздеги гъислеге агъамият бермеге тарыкъны гъакъында айтабыз. Эгер де гъарибизни юрегибизде шо гъислер болмаса – чакъырывлар да, къасткъылывлар да пайда бермес! Яратгъаныбыз Аллагъга тартагъан гъис шону булан бирче бизин дин къардашларыбызгъа да ювукъ этмеге тарыкъ. Муна шо гъисни болдурмагъа да, юреклерибизде беклешдирмеге де герек. Дагъы ёгъесе бусурманланы бирлешдирмеге герек деген муратны яшавгъа чыгъармагъа бажарымас. Бу гъис бары да бусурманланы юреклеринде болмагъа герек – шо Аллагъдан гелеген гъис, Ону савгъаты.

Амма шо гъисни нечик болдурмагъа герек, бусурманланы юреклерине нечик шону къайтармагъа бола деген соравгъа мунда жавап бермеге тарыкъ. Шо гъисни болдурвну ачгъычы – Аллагъны эсерив. Эгер, бусурманланы башын тутгъанлардан башлап, лап простой адамгъа ерли, биз бу къайданы къолламагъа башласакъ, сёйлешивлер ва гъакълашывлар юрютмеге, конференциялар ва жыйынлар къуруп турмагъа гъажатлы болмас. Аллагъны эсермеге башласакъ, бары да масъалалар чечилежек. Аллагъны эсеривю булан бусурман адам тарыкълы бары да затгъа ес бола.

Ишлерибизни кюрчюсю юреке салына. Эгер

бусурман адамны юреги бош буса, огъар бир яхшы иши де кемеке этмес. Бу гъакъда Мугъаммат Пайхаммар ﷺ булай айтгъан: «Есибизни алдында лап яхшы ва лап къыйматлы ишлени гъакъында сизге айттайымы? Аллагъны ёлунда алтын яда гююш оьлешмекден, сизин оьлтюрежек яда сиз ону оьлтюрежек душмангъа ёлугъудан сизин учун яхшыдыр...» Бу сёзлени эшитгенде асгъабалар: «Гъей Аллагъны Элчиси ﷺ айт, недир шо?» Расулюллагъ ﷺ сёзюн булай узатгъан: «Аллагъны эсерив!»

Бир-бир бусурманлар алтын оьлешмекден Аллагъны эсерив, къазават этивден де Аллагъны эсерив нечик артыкъ болмагъа бола деп тамашалыкъ эте. Бола! Алай да бола, неге тююл Аллагъны эсерив – Яратгъаныбызны лап аслу буйругъу. Ислам динни маънасы шонда.

Эгер бусурман адам Аллагъдан къайры, оьзге затланы гъакъында ойлаша буса – ону жанында, ону юрегинде не яхшылыкъ болур? Амма ол Аллагъны къайда да, не зат булан машгъул буса да ва кеп керен эсере буса – ону юреги таза болур. Шо юреке бусурман аралыкъланы беклешдиреген сююв гъислер туважакъ. Булайлыкъ болмаса, бусурманланы бирлигини гъакъында айтмагъа да тюшмей! Къалабыз бар деп сююнмеге негер тарыкъ, эгер шону ачып болагъан ачгъыч ёкъ буса?! Бизин бирлигибизни ачгъычы – Аллагъны эсерив.

Бусурманлар Яратгъаныбызны эсерегенде, оларда дюньядагъы бары да дин къардашланы сюердей гъислер тува. Шолайлыкъ оьзлюгюнден бола. Арада кеп мезгил бар буса да, къардашыны авруйгъанын сезелер. Кимесе бирев, дин къардашы авруйгъанын эшитсе, шосагъат кемеке алгъасай. Булайлыкъ биз Аллагъны эсерегенде тува. Амма, бу савутубуз къоллавуз къалып тура деп айтмагъа ярай. Бирикмек учун гъар ким къайдагъы ёл таклиф эте: партия къурмагъа сюенлер бар, конференциялар жыйыла, токътавуз китаплар чыгъа, бары халкъ булан эришегенлер де аз тююл... Биригивню къуралы къолубузда экенни гермеге суймейбиз – шо да Аллагъны эсерив. Эгер эртенден ахшам болгъунча Аллагъдан къайры оьзге затланы гъакъында ойлашып турсакъ, озокъда, юрегибизни къайдагъы аврувлар бийлер.

Бусурманлар Аллагъны эсерегенин унутгъанда «йырткъычлар» бирден-бир бек хапмагъа къарай. Йырткъычлар жангъа атылагъанда йимик, дюньядагъы бары да бусурманлагъа душманларыбыз атылгъанлар. Шо гъакъда Аллагъны Элчиси ﷺ булай

айтгъан: «Мугъамматны ﷺ уьмметине йырткъычлар йимик атылалар!» Шолай дюр де дюр. Шолайлыкъдан янгыз биз айыплыбыз.

Ислам динге къаршы дав юрюлюв – болмагъа герекли иш. Пайхаммар ﷺ элчилигини гъакъында ачыкъ этип белгилеген сонг шолайлыкъ баш ала.

Яратгъаныбыз шолайлыкъ булан бизин гъарибизни сынап къарай. Шо саялы Аллагъны эсеривю булан скъланмагъа боларбыз.

Аллагъ бизге Ону эсерив болардай гюч берсин – шо заман айрылып турмагъа заманыбыз да болмас! Айырагъанлар да болмас!

Алимлерибиз

Имам аш-Шаърани

1 « ибн Гъишамны «Аль-фия», «Ат-Тавзигъ», «Ат-Талгъис», «Аш-Шатибия», «Аль-Каваид», оьзюню муаллими Закария аль-Ансарини

«Ар-Равза» деген китапланы уьйренген. Билген бары да билимин ол оьзюню заманындагъы алимлеге етишдирип болгъаны уллу тамаша.

Ондан сонг ол охумагъа тюшюп, уьстюнюклер булан белгили бола. Аш-Шаърани шариат китапланы, грамматиканы, тафсирни (Къуръанны тюз чечив), гъадис китапланы, усулну (шариат гъукмуну чыгъармагъа уьйретеген илму), фикхны (Ислам динни ихтиярлары) ва супулукъну гъакъындагъы китапланы даим охуй болгъан.

Оьзю шафии мазгъапны юрте болгъан буса да, ол оьзге мазгъапланы да терен ахтаргъан, билген. «Минан» деген китабында о гъакъда ол булай яза: «Басагъан гъар абатымда янгылышдан сакъланмакъ учун мен бары да мазгъапланы гъакъында хыйлы китап охудум. Бары да мазгъапланы ахатара туруп, натижада шоланы гъарисинде оьрлюклеге етмеге болдум».

Къагъир шагъаргъа гелген биринчи гюнлерден тутуп

аш-Шаърани о замангъы лап белгили алимлени алдында охугъан.

Шоланы инг белгилеси – шайых Закария аль-Ансари болгъан. Ол оьзю Ибн Гъажар аль-Аскаланини алдында охугъан ва Ибн Гъажар аль-Гъайтамини охутгъан. «Минан» деген китабында аш-Шаърани ону ва оьзге муаллимерини гъакъында булай яза: «Мен оьзюне герекли эдеп этеген саялы, шайых Закария аль-Ансари оьтесеиз бек сие эди мени ва хыйлы пайдалы билим берип гетди. Ол булай айта эди: «Аллагъ булан ант этемен, мен сагъа оьзюм билеген бары да билиминни бир вакътини ичинде берер эдим». Шайых Нуруддин аль-Магъалли, шайых Аминуддин аль-Гамри, Абдуль-Гъакъ ас-Синбанти, шайых Бургъануддин бин Аби Шариф, шайых Шамсуддин ас-Самануди, шайых Шигъабуддин ар-Рамли

шо кюйде яхшы янаша эди магъа. Олар барысы да мени сие эди».

Аллагъ ону юрегине гъадис ахтарывгъа сююв салгъан. О замангъы гъадис ахтарывчулардан ол йымышакълыгъы, Ислам динни ихтиярларыны англаву, супулукъну юртегени, салафлар ва мазгъапланы имамлары не айтагъанны билivio булан къалыша болгъан.

Супу шайыхланы гъакъында аш-Шаърани булай айта: «Аллагъгъа макътав болсун, мен тогъузунчу асруну башындагъы кёбюсю тарикъат шайыхлары булан ёлукъмагъа болдум. Олар Аллагъгъа кеп ибадат эте эди, гери урувлардан ич ва тыш якъдан сакъланып бола эди. Оланы арасында яман ишлени язагъан малайиклер къалам тартардай иш этмей эди. О заманларда тарикъатны абуру ва гююрметти бар эди».

Лап оьчлю душманыбыз

Ансар Рамазанов

Бугюн бусурманланы арасында кърдашлары, ёлдашлары булан аралыкны узюп, оланы душманлагъа санайгъанлар аз тююл. Амма аралыкъ бёлонген булан, ювукъ адамлар гертиден де душманлагъа саналмагъа тарыкъмы? Бизге ким ят экенни гъакъында билмек учун сыйлы Къуръанны ачып къарайыкъ. Яратгъаныбыз Къуръанда булай айта (маънасы): «Гертиден де, илбис сизге душман – шону душман кюйде сакълагъыз».

Гъакъылы бар адам оьзюне ким кърдаш, ким – душман экенин айырып болмагъа герек. Кърдашлар булан арив, исси аралыклар тутуп, душманлардан арек турмагъа бажармагъа тарыкъ.

Аваланы кемчиликлерини гъакъында да билмеге яхшы. Эгер осал янлары яхшы билсек, олар кимлер экенин де англамагъа боларбыз. Авам адамланы кемчиликлери:

1. Себепсиз ачувланыв;
2. Напсына тынглав;
3. Малын гъарам ишлерде харжлав;
4. Оьзюню кърдашын ва душманын билмейгенлик.

Гъакъылы бар адам тебенде эсгерилеген дёрт затгъа агъамият бермеге тарыкъ:

1. Билимсизликден сакъланыв;
2. Оьзюне гъажатлы тююл ишлени кьююв;
3. Малын пайдалы ёлда харжлав;
4. Оьзюню кърдашын ва душманын биллив.

Вагъбу бин Мунабах булай хабарлай: «Бир гезик Ягъйя пайхаммар ﷺ илбис-

ге ёлугъуп, огъар адамланы гъакъында айтмагъа тилей. Илбис булай дей: «Биринчи гюп – сени йимик адамлар, олагъа бир зат да этмеге болмайбыз. Экинчи гюп – бизин кьолубуздагъылар, олар булан топ йимик ойнап, суюген-суюгенни этебиз. Уьчюнчю гюп – лап кыйывсузлар. Олар бизге алданып, гюнагъ иш этгенлер. Амма бу адамлар гьёкюнуп, товба эте ва бизин кыйыныбыз пучуна гете».

Шо саялы биз барыбыз да уьчюнчю гюпге гирегенлерден болмакъ учун кьасткылмагъа герекбиз. Озокъда, биз гюнагълар этмей тююлбюз, тек шолай деп бошуна турмагъа да ярайгъан иш тююл. Этген гюнагъларыбыздан гечсин деп, биз гъакъ юрекден Аллагъа тилемеге тарыкъбыз.

Намазны вакътиси ювукъ болагъанда илбис оьзюню асгерин намаз кылмагъа гъазирленегенлеге четим этмеге йибере. Эгер намаз кылмагъа пуршав этмеге бажарылмаса, намазны вакътисинде олар адамланы дюньялыкъ ойлар булан адашдырмагъа къарайлар. Амма бизге бошамагъа ярамас.

Намазлыкъгъа бир де турмагъанланы гъакъында кеп эшите болабыз: намаз кылмагъа сюелер, тек биринчи абат этмей токътагъанлар. Сыйлы айларда бир-биревлер Аллагъа этеген ибадатын гючлендирмеге, камиллеширмеге хыял этелер, тек илбис къайдагъы ойлар булан алдатып, шо муратлагъа етмеге кьоймай. Муна булай ишлерде налатлы илбис уьстюню бола. Бизин гъакъыкьатны ёлундан тайышдырмакъ учун налатлы илбис къайдагъы гьиллалар ойлаша, яхшылыкълар да эте, тек сонг бир гюн яман

ой гелтиртип, этген бары да яхшы ишлерибизни гуч этер.

Бир уллу алим булай айтгъан болгъан: «Гертиден де, бу кепдеги дёрт душманыбыз барны билмеге тарыкъбыз: бизин алдатагъан бу пана дюнья, иштагъларыбыз, илбис ва яман хасиятлы кърдашыбыз».

Бу гъакъда Пайхаммарны ﷺ булай сёзлери бар: «*Къаркъарагъызны кьан тамурларында кьан булан ичигизде илбис де агъа*». Биз билеген кюйде, илбис даим бизин булан бола ва ол лап оьчлю душманыбыз, оьлмей туруп

огъар кършы турувгъа ахыр болмас. Аллагъ ону жазасын Къыямат гюн болгъунча артгъа салгъан ва инсанни ахыр тынышы битмей туруп илбис ону терс ёлгъа тайышдырмакъ учунгъу гъаракатын токътатмас. Ол кёллени адашдыргъан, тек иманы кьаттылагъа ону гючю етишмей. Дуаларыбызда илбисден сакъласын деп Аллагъа тилемеге тарыкъбыз, неге тююл Ондан къайры дагъы кёмек ёкъ.

Яратгъаныбыз налатлы илбисден уьмметибизни сакъласын! Амин.

Жагъаннемде ер онгарагъанлар...

Гъажимурат Ражабов

США-дагъы Флорида штатдагъы ерли килисаны евангелист пастору Уэйн Сапп Къуръан китапны яллатгъаны гъакъында эшитмегенлер кьалмагъандыр. Ол сыйлы китапны темир кьутукъгъа салып, уьстюне нап тегюп, от салып яллата. Бу ишге отузгъа ювукъ адам къарай болгъан.

Бу яллатывчу кърдашы Терри Джонсу ёлун узата. Бираз алдын Джонс бусурманланы сыйлы китабын яллатмагъа герек, деп дюньягъа белгили болгъан эди.

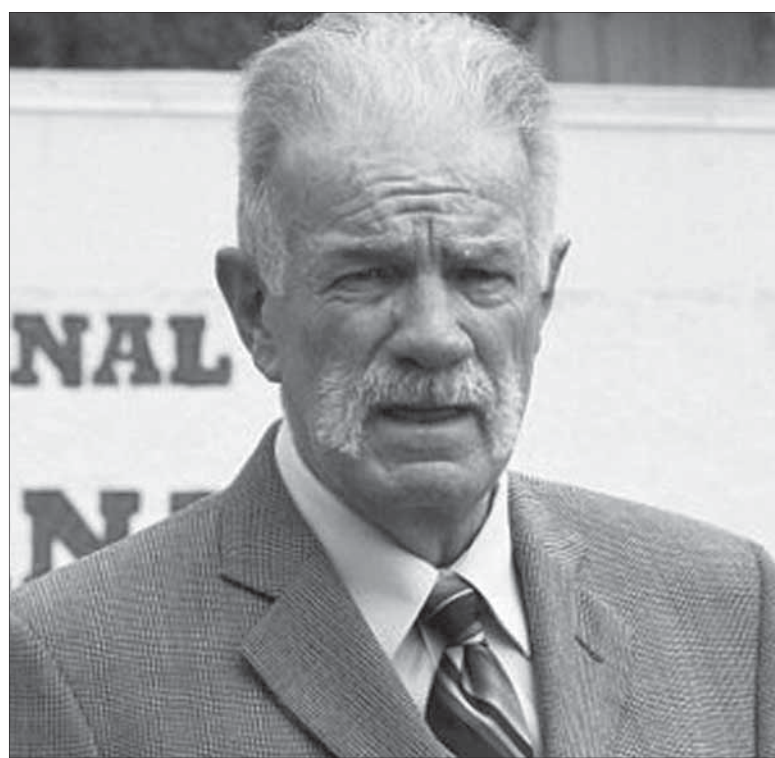
Бу агъвалатны гъакъындагъы хабар шоссаят дюньягъа яйылып бите. Джонс болгъан ишге оьр багъа бере. «Булай иш яшавда янгыз бир керен бола», – деп, ол оьктем сёйлей. Джонс артына тюшген бир тиштайпа бусурманлагъа йырткычлар дей ва оланы гёрюп болмайман, деп де кьоша.

Биревлер бу пасторну темтек ишинден леззет ала буса

да, амма оьзге дюнья гьалекленип йибере. Бусурманланы душманлары сююнге де, уьмет ачувун гёрсете. Бир-бир бусурман уьлкелерде болгъан ишге разисизлик билдирип, митинглер эте. Афгъанистанда гьатта оьлгенлер де бола.

Биревлер атын белгили этмек, танывлу болмакъ учун къайдагъы гъакъылсыз ишлер

этегени белгили. Шолайлыкъ булан булай адамлар оьз оьзюню оьлтюрегенлеге ошайлар: нечик болса да, аты чы айтылагъан бола. Амма бу меселдегилеге языкъ чыгъыв болмай, неге десе олар оьзлеге ёл сайлагъан – жагъаннемде азаб чекмек. Бусурманланы сыйлы китабы Къуръанны яллатмагъа кьол гёттергенлер

де жагъаннемни ичинде даим кьаларгъа абат алгъан. Гъар адамны яшав болжалы Аллагъ гёрсетген кьадаргъа гёре бола. Къысматына гёре жагъаннемге тюшмеге герекли бирев де, тарыкъ чакъы гюнагъ этмейли бу дюньядан гетмес. Шо кюйде женнет агъюлер де яхшы ишлер этмейли оьлмес.

Кюйге къарагъанда, бу пастор да, бир-нече йыл алда Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ мысгъыллайгъан суратланы этгенлер де Яратгъаныбызны жазасын кьазанмакъ учундур булай пасатлыкълар тарыйгъаны.

Башгъа якъдан къараса, бу темтеклер душманыны гёленткисин таптагъанлагъа ошай. Олар Аллагъа кършы чыгъа ва Ислам динге де, бусурманлагъа да зарал этмеге къарайлар. Амма шолайлыкъдан Ислам янгыз чечеклене. Яратгъаныбызны Къудратыны дазусу ёкъ ва адамланы яманлыкълары олагъа оьзлеге къайта. Эрши суратлар булан байлавлу къавгъадан сонг хыйлы-хыйлы адамлар Ислам динни ахтарып къарай, гьатта бу динни душманлары да натижада бусурманлыкъгъа айланагъан гезиклер аз бол-

магъан. Бу гезик де бусурман тююл минглер пасторну бу ишин айыплап, Аллагъ буюруп, бусурманлар болур ва сыйлы Къуръанда гъакъыкьатны табар.

Бусурманлар бу кюйдеги ишлени бирт де этмегеги де белгили. Олар Аллагъны пайхаммарларына да, Таврат, Забур, Инжил йимик сыйлы китаплагъа да яман сёз чю нечик де айтмас, терс ой да кърмас. Неге десе олар барысы да бир Аллагъдан гелегенин билелер.

Болгъан ишге белгили политолог Али Вячеслав Полосин булай багъа бере.

–Биревлер бусурманланы ачувландырып, оланы «орамлагъа» чыгъартмагъа кьасткыла. Гьалекленген бусурманлар терс ишлер этип, «намартлыкъын» гёрсетсе, Исламны да, бизин барыбызны да, олагъа сонг айыпламагъа онгайлы болажакъ. Шо саялы болгъан вагъшиликни айыплав, шогъар разисизлик билдирив янгыз цивилизация къайдада, ёрукълу болмагъа тарыкъ: муфтилени билдиривлери, жинаятчылыкъны этгенни айыплав ва шолай оьзгелери.

Акъ халатлар ва къара юреклер

1 « Гичи Аминатны иссилиги бек гетерилгенде азарханагъа элтелер. Танышым гъалиги докторлар «тегин» кеме этер деп парахат уюне къайта. Полисте гере де, пачалыкъ бизге берген имканлыкъгъа гере де тегин кеме этмеге герек чи дюр эди. Амма яшавда бютюнлей башгъа кюйде болуп чыгъа. Къызны гъалы башлап онча да бузукъ болмагъан эди. Яшны азарханагъа гелтиргенде палатада ер ёкъ деп коридорда ятдыра. Коридорда да ярап деп, танышым къатынын да, къызын да онда кююп ишине гете. Бир-нече сагъат гетсе де, акъ халатлы «малайиклер» ананы тилевюне къулакъсмай ари-бери уча, тек яшгъа бурулуп да къарамай, кеме де этмей. Иссилик буса дагъыдан да гетериле. Ана таза инжитгенде, акъ халатлар гелип къарап, гъакъыллы кюйде: «Негер къарсалайсыз? Яшны гъалы яман тюгюл», – деп, ачувланып ёлун узаталар. Амалсыз ана да олагъа инанып парахат бола: олар чы терен билимли касбучулар, нарыстагъа гертиден де кеме тарыкъ буса, яманлыкъ болмагъа къоймас. Амма кеп заман гетмей гичинев Аминатны безек тутта, ана да къоркъуп не этегени билмей. «Балам оyle тура!» – деп, эсден таймагъа аз къала. Артда да, дагъы этмеге зат билмей, яшны анасы Дагмедакадемияда оър къуллукъда ишлейген къардашына телефон сөйлөй. Къардаш къатын да гъалны анлагъандокъ шосагъат азарханагъа

чабып геле. Гелгендокъ ол ишине немкорай янашагъан акъ халатлыгъа тийишлисин гёрсете. Булайлыкъдан сонг олар бютюнлей башгъа болалар. Эни докторлар безек иссиликни ажайып гетерилгенинден, яш пневмония булан авруйгъанындан белгилей. Оьпкелерде жыйылып сув бары да ачыкъ бола ва яшны тезокъда реанимациягъа бакъдыра.

Муна, аявлу къардашларым, биздеги гъал! Жамиятны алдында да, Аллагъны алдында да адамлагъа кеме этмеге айланагъан савлукъ сакълаву къуллукъчулары бир-нече минг манат саялы нарыстаны оьлтюрмеге аз кюйдюлар. Булай гезиклер нечакъы да бола. Гъатта ажжалгъа тарыгъанлар да болмай къалмагъан.

Жинаятчылар адам оьлтюрмек учунгъу «иши» саялы кеп къадар акъча алалар. Савлукъ сакълав тармакъда ишлейген бир-бирлер буса адамны сан да гёрмей бир-эки капеклге де ёкъ этмеге болалар. Сонг парахат яшамагъа намусу да къоя экен. Булайлыкъны анламагъа бажарылагъан иш тюгюлдюр. Шолай этмек учун адамны инсанлыкъы битип не даражада болмагъа тарыкъдыр? Имансыз да, адамны ойлап, этмес ишни бусурман адам нечик этмеге бола дагъы? Ол нечик тебен гъалгъа тарыгъан болмагъа тарыкъ? Аллагъны Элчиси ﷺ бусурман адам нечик хасиятлы болмагъа герегин анлатгъан: «Бусурман адам - овзге бусурмангъа тили булан да,

къолу булан да зарал этмес» (Муслим етишдирген гъадис).

Адам оьлтюрювчулер къайдан чыгъа?

Докторланы гъазирлейген билим берген ожакълар башындан аягъына ерли урушбатгъа байлангъаны биревге де яшыртгъын тюгюл. Охутувчулар кирпигин де къакъмай, студентлерден билимине яни билимсизлигине урушбат алып «охутагъанын» ким билмей? Сонг бу бек «тизив» докторлар азарханаларда адамланы савлугъун къолай этмеге айланажакъ.

«Эдепсиз кюйде алалар! – деп, таныш студентим гъалеклене. – Янгыз билмейгенлерден ала эди буса, башгъа иш эди, олар чы тюбюкъарадан бары да охувчулардан жъя чы! Олай болгъан сонг охувчуланы билим алмагъа иштагъыгъы къалармы дагъы? Охувун ташлап къоймагъа да кеплер суймей, тюшегенде ата-анасы чыгъаргъан харжны ойлайлар. Шолай болгъан сонг, охума сюегенлер де урушбат берип охуйлар. Къан явгъурну бермейгенлер ёкъдур. Алмайгъан муаллимлер де бар, тек олар нече де аз».

Бу меселде охуп «билим» алгъан докторлар, янгыдан урушбат берип, азарханалагъа ишке тюшелер. Олайланы алдына тюшмекден Аллагъ сакъласын. Урушбат алагъанланы къысматыны гъакъында Аллагъны Элчиси ﷺ булай айтып гетген: «Урушбат алагъ-

анны да, бергенни де Аллагъ налатлагъан» (Тирмизи етишдирген гъадис).

Даш-баш алагъан муаллимлер, булай жинаятчылыкълары саялы, тийишлисин гережеги гъакъ зат. Неге десе, олар охутгъан докторлар билими етишмейген саялы, адам оьлтюрюп къойса, оланы айыплыгъы да уллу болажакъ. Булай гъалны гъакъында Пайхаммар ﷺ булай эсгерген: «Эгер бусурман адамны оьлтюрювге ярты сёз булан да ортакъчылыкъ этген гиши Къыямат гюнню гёз арасында «Рагъ-мулукъдан къувалангъан» деген сёзлер булан къаршылажакъ» (Ибну Мажжагъ, Исфагъани етишдирген гъадис).

Гъарибизни къошуму тарыкъ

Тамчы ташны тегишли деп айтыла. Эгер де гъарибиз тувулунгъан бу гъалны алышдырмагъа къаст къылса, Аллагъ буюрса, алышынывлар болмай къалмас.

Ахырда, артыкъ манат къазанаман, деп намусун сатмагъан, адамлыкъын тас этмеген докторлагъа да, муаллимлеге де дазусуз баракала билдирмеге сюер эдим. Эки де дюньяда Аллагъ сизге насип берсин деп алгъыш этемен!

Мени ювукъ танышым олай адамланы гъакъында бир гезик булай айтгъан эди: «Эгер де оьзюню ишин оьр санлы ва зиянсыз кютеген гъар намуслу адам оьзюне баракала ва разилик билдирегенлени кеплюгюн биле эди буса – олар оьзюню Дагъыстанда лап танывлу ва абурлулардан санар эди!»

Ярай буса, бизге рази болугъуз!

Лейла Бахадори

«Эри рази къалгъан къатынгиши женнетге гирежек» (Ибн Мажжа ва Аль-Гъаким етишдирген гъадис).

Бу макъаламны мен уйленген эргиши дин къардашларыма багъышламагъа сюер эдим. Алда къатынгишилеге багъышлангъанысы да бар эди. Онда мен къатынлар эрлерине ярап болмагъа геркликни ва шолайлыкъгъа етмеге болса, гережек шабагъаты нечик уллу болажакъы гъакъында язгъан эдим. Дин къардашларым, сизин разилигигизни къазанмагъа нече де къыйын буса да, шогъар этилген гъаракат не гъакъ гетмежек! Эгер де шолай этмеге бажарылма сама да бажарыла буса, озокъда. Олай айтагъаным, къатнагъан-къатнагъан таныш къатынгишилер шогъар етмеге бажаралагъан иш тюгюл деп гъисаплай. Амма яшавда къатынлары булан рази къалагъан эрлер ёкъ тюгюл, шо да, озокъда, сююндюре ва бизде умут болдурта. Тек, гъай аман, къытынларын даим къыйнайгъан ва гъар янгъылышына илинеген эрлер бизге кеп ёлугъа. Не этип де эрине ярамагъа къарайгъан тиштайпалар булан лакъыр этген сонг, эрлер булай ойлаша деп эсинге гелер: «Сагъа мен рази болгъан герекми? Шолай буса къасткъыл, Аллагъ мени разилигим булан сени женнет агълю этежекмен деген – гъаракат эт, ярамагъа къара».

Булай янашывдан кимге яхшы болур деп ойлашып къарайыкъ. Къатынгишилер: «Эрни рази этмеге бажарылагъан иш тюгюл!» – деп гъалеклене ва къасткъылывлар кююп къоялар.

Гъакъыкъатда эрге чыгъагъан гъар тиштайпа яхшы къатын болур деп умут эте. Оьзо булан эри рази болур деп де умут эте. Мунда янгыз женнет къазанаман деп гъаракат этилмей, къатынгиши оьзюню бажарывлугъун да сынап къарай. Устевюне, Аллагъны рагъмусу булан, эрге сююв гъислер де бар буса, къатын оьзюню айланшы булан ону насипли этмеге суймесми дагъы? Биринчи вакъти къатын гъаракат эте. Башлапгъы вакъти ийимик гъал узакъгъа бармайгъангъа ошай. Маса-

ла, кеп сюеген эр бир ахшам ишден къайта. Уй таза, аш гъазирленген, гъасиликала – ожакъда эр гелгенче бары да иш этилгени гёрюне. Озокъда, къатын булайлыкъгъа разилик билдирилежек, оьзюне исси сёз айтылажакъ деп къарай. Ол эрини иржагъанын гёрмеге, «ашынгъа таъли эди», «бутюн сен айрокъда аревсен», «уйде бары да зат яхшы» деген сёзлени де эшитмеге сюер эди. Эр де ожагъында яхшы болгъанны суймей тюгюлдюр. Амма къайдагъы увакъ-тюек ишни буз-

магъа бола. Мисал учун, къатын эрине сувугъан чай берип къоймасын яда шекерни кеп къошмасын. Ашап битип разилигин билдирмеге деп турагъан эр булайлыкъдан пашман болуп къала. Аралыкълар бузулмагъа аз къалып тура. Неге? Эри къатынына: «Унутдунгму? Мен чи сагъа чайны къайнар, ва шекер салмай, тишнеп ичемен деп нечесе керен айтгъанман!» Къатынны кепи бузулуп: «Мен де сагъа юз керен айтгъанман, яшыбызгъа устюне зат алмагъа герекни», – деп къарыв къайтармагъа къарар. Муна, сёзге сёз къошулуп, ожакъдагъы иссилик болмагъандай бола, натижада къатын «тынглавсуз», эр буса – «этгенни билмейген» бола, ёкъ ердеги эришивлюк къавгъагъа айлана.

Ич аралыкъланы башгъача къуруп болгъанны ким де биле. Масала, эри: «Аявлум, чай сувугъангъа ошай, иссин тексенг, ичер эдим», – деп арев айтса, кимни юреги ирмес? Ол чу уялып, къайда гирегенни билмей, чаба туруп, янгъсын тегер. Бу ёлну танламагъа не зат къоймай дагъы?! Эртенден ахшам болгъунча эришип турмакъ не пайда берген, не яхшылыкъгъа гелтирген? Къатын жавап бермейгенде де, эрлер кантыллаву токътатмайгъан гезиклер кеп бола. Бара-бара уй къуллукъланы къатын суймей де, ачувланып да этеген болур. Ол эри оьзо булан къачан буса да рази болуп битерге инанмайгъан болуп къала. Аллагъдан гележек шабагъаты да гёзюне гёрюнемейген бола. Заман гетген сайын эр дагъыдан бек разисиз бола, къатын буса эрине ярап боларгъа умут узге...

Аш ашавну эдеплери

Магъаммат Гъажиев

Аш хапма олтургъан адамны негети Аллагъга таби болуvgъа гюч жыймакъ учун деп болмагъа тарыкъ. Бу негет тюз саналмакъ учун, ашгъа тийгенче инсан ач болмагъа ва артыкъ ашамакъдан сакъланмагъа герек. Бу ёравгъа гёре юрюйген гиши аврувлардан сакъланар деп айтыла.

Ашамагъа башлайгъан адамгъа тебенде айтылагъан эдеплени сакъланмагъа яхшы:

1. Ашны алдында кюллерын жувув;
2. «Бисмилля» деп айтыв;
3. Ашамагъа гиришгенче алдын онг кюлуну уьч бармагъы булан туз алып авзуна салмакъ;
4. Ашавда ва ичивде янгыз онг кюлун кюллав;
5. Аз ашав ва артыкъ ашавдан сакъланыв. Кёп ашав къаркыраны авур ва эринчек, юрекни буса къалын эте, итти англавну басылта, юхугъа тарта ва натижада, инсанны ибадат учун гючу аз къала;
6. Ашны гиччи гесек этип хабыв ва яхшы кюйде чайнав, алгъасамай ашав ва ашайгъанын сёкмекден сакъланыв;
7. Ашап битген сонг «Алгъамдуллигъ» деп, Аллагъга макътав этив, кюллерын жувув ва авзун чайыв;

8. Тепсиден тургъанча онг кюлу булан янгыдан туз алып, авзуна салыв.

Тузну ашагъанча да, ашагъан сонг да бу кюйде авзуна салса, етмиш аврувдан эм болур деп санала. Булай этген сонг арты булан сув ичмеге яхшы тюгюл деп ёрала.

Аш ашайгъанда тепсини артына болгъан чакъы кёп адам олтурмакъны гъайын этмеге яхшы, уьягълю де, яшлар да даим бирче ашап уьйренсе ашив болур. Неге десе, ашны яхшысы огъар кёп кюл узатылгъаны санала. Бизин Пайхаммарыбыз ﷺ бирт де янгыз ашамагъан.

Озьюнде бар аш булан рази къланмагъа тарыкъ. Аш ашайгъанда кёп ичмеге ёралмай ва ичегенде де аз-аз этип уртлап ичмеге яхшы, бир гётерип ичмеге де яхшы тюгюл. Ятып ва эретуруп ичив айыплана, ичеген хабагъа тыныш алмагъа, пусун йибере меге яхшы тюгюл деп санала. Ичгенче алдын ичеген хабаны ичине къланмагъа тарыкъ.

Эгер де столну артында сизден уллу яда озге гюрметли адамлар бар тура биринчи болуп аш ашамагъа эдепсизлик санала. Олагъа буса, озгелени де къларатып, кёп созмай, ашгъа тез гиришмеге тарыкъ.

Ашны вакътисинде иннемей турмай, Аллагъ ушатар йимик лакъырланы юрютмеге яхшы санала. Бир столну артында олтургъан ёлдашланы уялтмас учун, олагъа къларап турмагъа яхшы тюгюл. Оьзгелерден алда ашав-

ну битдирмеге де ошамай, эгер олар сизден сонг ашамагъа уялажакъ буса. Булай гезиклерде олар битгинчеге, аз-аз этип ашавну узатмагъа тарыкъ. Эгер олай да этмеге бажарылмай буса, озгелер уялмасын, тартынмасын деп, олардан алда ашап битген саялы, багъышласын деп тилемеге яхшы.

Оьзгелер эдепсиз деп санар ишлени этмеге яхшы тюгюл. Масала, умуми тепсини уьстюнде кюллерын силкмеге ошамас, авзуна аш салмагъа

турагъан адамны уьстюне багъып иелмеге де кълыйышмас. Эгер де авзундан аш чыгъармагъа гъажатлы болса, бир якъгъа бурулуп, шону сол кюлу булан чыгъармагъа ярар. Хабылгъан аш гесекни шорпагъа яда озгеге чоммагъа тарыкъ тюгюл. Оьзгелер ушатмасын йимик лакъырланы этивден сакъланмагъа герек.

Эгер де къланакълыкъда аш-сув хапгъан бусагъыз, уьй есини атына Аллагъга дуа, алгъыш этмеге яхшы.

Масхараны да газусу бола

Муслимат Ражабова

Ялгъан айтыв – гъарам ва уллу гюнагъланы арасына гире. О муьминлени юреклерин кълара эте ва тунчукъдура. Шо саялы ялгъанны масхара, иришхат учун да айтмагъа ярамай. Булайлыкългъа ёл бермеге ярамас.

Аллагъны Элчиси ﷺ булай айтгъан болгъан деп айтыла: *«Янгыз тюз затны айтывгъыз! Гертиден де, тюз сёз яхшылыкългъа гелтире, шондан женнетге де тувра ёл. Бусурман гиши тюз затны айта буса ва шолайлыкългъа кълаткъыла буса, ол сыйлы адамланы арасындан болур. Ялгъан айтывдан сакъланыгъыз! Гертиден де, ялгъан айтыв гюнагъ ишге гелтире, гюнагъ жагъланнемге*

элте ва ёкъну сёйлейген гиши Аллагъны алдында ялгъланчы болур» (Муслим етишдирген гъадис).

Шо кюйде, гъадисден билегеник йимик, экиюзлюню уьч белгиси бола: сёйлейгенде – ялгълан айта, сёз берегенде – шону яшавгъа чыгълармай, инамлыкълны болдурмай (аль-Бухари етишдирген).

Мугъаммат Пайхаммар ﷺ бизин учун бары да ишлер-

де уьлгю. Ол нечик кюлемеге герекни де уьйретип гетген.

Аллагъны Элчиси ﷺ тишлери гёрюнер йимик кюлей болгълан. Ол асгълпланы юреклерин йымышакъл этмек, озьюнден тартынмасын ва кепин гётермек учун кюлей болгълан. Амма ол бир де кълчырып, аваз этип кюлемеген. «Шарху-шшамаил» деген китапда язылагълан кюйде, къларангы гечелерде Пайхаммар ﷺ иржагъланда ондан гелеген нюр уьйню тамларын ярыкъ эте болгълан.

Оьрде язылгълан калималаны охугълан сонг биревлер: «Муна, башлана тура! Энни масхара этив де гери урула. Буса даим йылап турайыкъмы дагъл?» – демеге бола.

Шолай сорав болажакълны билип, алданокъл жавап да гълзирлегенмен: «Ёкъ, бирев де масхарана гери урмагъла суймей. Амма иланкъл, масхара этегенде ялгълан айтмагълыз, мысгълылламагълыз, адамны менлигине тиймегиз. Пайхаммар ﷺ гёрсетип гетгендей ашив, илиякълы масхара этигиз».

Бир-бирде асгълбалар гълал ёлда масхара этегенде, Пайхаммар ﷺ озью де иржая, масхара эте болгълан, тек бирт де ялгълан сёз къланмагълан!

Бир-бирде асгълбаланы ругълун ва кепин гётермек

учун, Пайхаммар ﷺ масхара эте болгълан. Бир гезик ону янына къларт ажай гелип, женнет агълу болмакъ учун дуа этмекни тилей. Ол да женнетде къларт адамлар болмай дей. Амалсыз кълартын бу сёзлени эшитгенде пашман болуп, йылап йибере. Женнетдегилер барысы да, ол ажай да, жагъл болмажакъл деп кълоса.

Башгъа гезик Пайхаммарны ﷺ бир тиштайпа эри чакълыра деп геле. Ол да: «Шо сени эринг гёзюню бебейинде агъл бар гиши тюгюлмю?» – деп сорай. Олай айтыв Пайхаммар ﷺ масхара да эте, ялгълан да айтмай, неге тюгюл ол гълар адамны гёзюнде болагълан акълыкълны гъакълында эсгере болгълан.

Бирдагъл мисал гелтирейик. Пайхаммаргъа ﷺ бир къларт ажай озьюн тюени уьстюне миндирсин деп тилегенде, ол: «Биз сени тюени баласына миндирербиз», – деген болгълан. «Ол мени нечик гётерип болар?» – деп, ажай тамаша бола. Пайхаммар ﷺ буса, огълар гълар туюе... тюени баласы дей. Бу гезикде де ол гертини айтыв, масхара эте.

Оьрде айтылгълан сёзлерден англашылагълан кюйде, бусурман адамгъа масхара этмеге гери урулмай, тек ялгъланны кюлламакъ, ёкъну айтмакъ яратылмай.

Я ибна адам!

Шихаммат къади Эрпелили

(Башы алдагъы номерлерде)

ДЮНЬЯНЫ малы озле ни алдатгъан адамлардан КЪАРУННУ хабары сизге маълумдюр. Шогъар ошап Муса пайхаммар алайгъи ссаламны заманында бирдагъи гишини мал алдатмакъны хабарын айтайым:

МУСА, алайгъи салам болгъур, Турусайна15 деген тавгъа Аллагъ булан мунажатгъа16, ай сэйлемеге, барагъанда, авлакда хумну ичинде Аллагъгъа къуллукъ эте туруп бир гишиге ёлугъуп, салам берип баргъан, гъалындан сорагъан. Шо гиши айтгъан: «Мен кеп пакъыр гишимен, гъатта авратымны яшырмагъа чакъы опуракъ этмеге малым ёкълукъдан, шунда гелип хумгъа гирип авратымны хум булан яшырып, Аллагъгъа къуллукъ этемен. Сен Аллагъгъа мунажат этген сонг, Аллагъу Таалагъа сен айт, магъа мал берсин деп. Сонг, Муса Аллагъу Таалагъа мунажат этип, къайтмагъа суйген заманда, Аллагъу Таала айтгъан: «Я Муса, Мени къулумну аманатын неге айтмайсан?» деп. Муса айтгъан: «Я Рабби, Сен бек билесен, Сени къулунг айтгъан затны» деп. Аллагъу Таала айтгъан: «Я Муса, сен айт, шо Мени къулума: «Сагъа мал бермакъ маслагъат тююл» деп айтды деп.

Сонг Муса, къайтгып гелеген заманда, шо ерде Аллагъгъа къуллукъ эте туруп шо гиши болгъан. Аллагъу Таала айтгъан затны шо гишиге айтгып, Муса гетген.

Дагъы да бир хыйлы замандан сонг, Муса мунажатгъа барагъанда, шо ерде шо гиши ибадат эте туруп табулгъан.

Дагъы да шо гиши айтгъан: «Я Муса, сен Аллагъу Таалагъа айт, магъа мал берсин». Мусагъа Аллагъу Таала алдын айтгъан затны айтгъан.

Гъатта уьюнчю керен барагъан заманда да, шо ерде шо гиши шо кюйде табулгъан. Дагъы да: «Я Муса, сен айт, Аллагъу Таала магъа мал берсин» деп. Уьюнчю керен айтгъан заманда, Аллагъу Таала айтгъан: «Я Муса, сен айт шо Мени къулума, гъали Мен озюне мал бердим деп». Сонг Муса айтгъан шо гишиге: «Аллагъу Таала айтды – гъали сагъа мал бердим деп айтды» деп.

Шо гюнден башлап шо гишиге мал бола башлагъан. Уьч-дёрт йылны ичинде алтуну-гюмюшо, къуллары-къаравашлары болгъан. Уьйлер этген, къалалар тикген. Къойлары-йылкъылары бол-

гъан, гъатта муну малыны кеплюгонден авлак тар болуп, адамлар зигер эте болгъан. Сонг бир замандан Муса алайгъи ссалам мунажатгъа барагъан заманда, шо гиши бар юргъа къонакъ тюшген.

Сонг адамлар лайыкъ гёрген – Муса шо гишиге къонакъ болмакъны. Сонг Муса шо гишини къапусуна гелген сонг, къуллары барып айтгъан, бир къонакъ гелген деп. Туруп къараса: Муса пайхаммар. Сонг чыгып Муса пайхаммарны бир уьйге гийирген.

Сонг бу гишиге де, къатунуна да ой тюшген, къайгы тюшген. Булар айтгъан: «Муса пайхаммаргъа къонакълыкъгъа не сояйыкъ. Биз бугюн малны санап, гъисабын-санавун шунча минг бар деп тептерге язгъанбыз, шолардан бирни сойсакъ минглер бузула» деп. Сонг буланы бир семиз мишиги болгъан, булар дагы амал тапмай, шо мишикни союп, биширип, Муса пайхаммарны алдына салгъан.

Муса ашамагъа деп къолун тепсиге узатгъан заманда, тепсиден тавуш гелген: «Гъей Аллагъны пайхаммары, мен сагъа да, сени уьметинге де гъарам жанман» деп, мишик тирилип, тепсиде эретургъан. Шо заманда эр де, къатун да Муса пайхаммардан уялып, бир ювургъанны артына гирип яшынгъанлар. Шо ерде Аллагъу Таала шоланы екисин де масху этген17 – бирисинден гюе болгъан, бирисинден къандала болгъан деп айтыла.

Валлагъу аьламу18.

ВА МА ХАЛАКЪТУ – Мен яратмагъанман. ХАЛКЪАН – бир халкъны да. АГЪВАНА АЛАЙЯ МИНГЪА – шу дюньядан Магъа эскик19 болгъан. ФАДАБЪГЪА – сен шу дюньяны кюй. ФА ИННАГЪА – шу дюнья. ФИТНАТУН – питнедир. ЛИМАН АГЪАББАГЪА – озюню суйген гишиге. ВА БАЛИЙЯТУН – балагъдадыр. БАЛА МАН ЖАМАБЪГЪА – озюню малын жыйгъан гишиге. ФАЛАВ КАНАТИ ДДУНЪЯ – дюнья буса. ТАЗИНУ – озю тенглик этип. БИНДАЛЛАГЪИ ТАБАЛА – Аллагъу Тааланы янында. ЖАНАГЪА БАБУДАТИН – сюрюжибинни къанатына. МА САКЪАЛ КАФИРА – гавур гишиге Аллагъу Таала ичирмесе де. ЖУРЪАТА МАБИН – дюньяны сувларындан бир тамучуну. ВА КЪАД ХАЛАКЪТУ КУЛЛАГЪА – дюньяны барын да Мен яратгъанман. ГЪАММАН ВА ГЪАММАН – къайгы-пашманлыкъ этип.

ЯБН АДАМА – Гъей Адам пайхаммарны уланы! ЛАВ ХАЛАКЪТУЛ АХИРАТА – Мен

ахыратны яратгъан бусам. МИН ГЪАЖАРИН – ташлардан. АВ МАДАРИН – палчыкъдан да. БАКЪБИЯТАН – гери къалагъан этип. ВА ХАЛАКЪТУ ДДУНЪЯ – дюньяны яратгъан бусам. МИН ЗАГЪАБИН – алтундан. ВА ФИДДАТИН – гюмюшден де. ВА ЯКЪУТАТИН – якъутдан да. ФАНИЯТАН – пана20 болагъан этип. ГЪАКЪКЪУН ЛАКА – сагъа тийишли эди. АН ТАРГЪАБА ФИЛ БАКЪБИЯТИ – гери къалагъан ахыратны амалын суймеге. ВА ТАЗГЪАДА ФИЛ ФАНИЯТИ – пана болагъан дюньяны амалын къоймагъа. Гюмюшден, якъутдан буса да, сагъа маълум зат: ахырат алтундан да, гюмюшден де, якъутдан да яратылгъан – озю гери де къала. Дюнья палчыкъдан, покъдан толгъан – озю пана да бола. Улуу агъмакълыкъ тююлюму – гери къалагъан алтунну къююп, пана болагъан палчыкъны суймакъ?!

ЯБН АДАМА – Гъей Адамны уланы! ЛАВ ЖАМАБЪТУМ – сиз жыйсагъыз. МИН АВВАЛИКУМ – сизин аввалыгъызны. ВА АХИРИКУМ – сизин ахырыгъызны да. ВА ЖИННИКУМ – сизин жинигизни де. ВА ИНСИКУМ – сизин инсаныгъызны да. ВА РАТБИКУМ – сизин яш21 затыгъызны да. ВА ЯБИСИКУМ – сизин къуругъан затыгъызны да. МИНАЛ БАРШИ – этти де кекню уьстюндеги Аршуррагъмандан башлап. ИЛЯ ССЯРА – этти де ерни

тюбюне етгинчеге арасындагы затны да жыйсагъыз. БАЛА АН ТУХРИЖУ – сиз чыгъармакъ учун. МИНАЛ АРДИ – ерден. ГЪАББАТАН ВАГЪИДАТАН – бир бюртюкню. АВ БАЛА СЯМРАТИН – яда бир емишни. АВ БАЛА ВАРАКЪБИН – яда бир япыракъны терекге битдирмеге. АВ БАЛА НАБАТИН – яда ерден бир яшыл отну чыгъармагъа. АВ КЪАТРАТИ МАБИН МИНАССАМАБЪ – яда кекден бир тамучу сув тюшюрмеге. МА ТАКЪДИРУНА – шуланы бирисине де сизин гючюгюз етишмес эди. ИЛЛА АН НАРГЪАМА БАЛАЙКУМ – сизге Мени язгыгъым чыгып, шо затланы Мен этсем тююлес.

КЪАЛАЛАГЪУ – Аллагъу Таала айтгъан: АЛ-МАЛУ – бары да мал. МАЛИ – Мени малымдыр. ВАЛ ЖАННАТУ – женнет де. ДАРИ – Мени азбарымдыр. ВАЛ ФУКЪАРАБУ – пакъырлар да. БИЯЛИ – Мени уьй-агълюмдюр. ФАШТАРУ МИННИ – сиз Менден сатып алыгъыз. АЛ-ЖАННАТА – Мени азбарым болгъан женнетни. БИ МАЛИ – Мени малымны, Мени уьй-агълюм пакъырлагъа берип. ФАИН РАБИГЪ-

ТУМ – Мени малым булан сатып алгъан женнетден сизге хайыр буса. ФАЛАКУМ – сизге яхшы. ВА ИН ХАСИРТУМ – шондан сизге зарал буса. ФА БАЛАЙЯ – шо зарал Магъа болмагъа герек, шогъар берген мал Меники болгъан сонг. Зарал малны ессине болагъангъа.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адам пайхаммарны уланы! АЛ-ГЪИМЛУЛ ХАФИФУ – энгил юк. АГЪВАНУ БАЛА ЗАГЪРИКА – сени аркъанга гетермеге тынчдыр. МИНАЛ ГЪИМЛИ ССЯКЪБИЛИ – авур юкден. ВАЛ МАЛУЛ КЪАЛИЛУ – аз мал. АЙСАРУ ЛИ ГЪИСАБИКА – Къыямат гюн сени гъисабынга тынчдыр. МИНАЛ МАЛИЛ КАСИРИ – кеп малдан.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адам пайхаммарны уланы! ТА-БАЛЛАМИЛ БИЛМА – сен илмуну бил. ФАМАН ЛА БИЛМА ЛАГЪУ – озюню илмусу болмагъан гиши. ЛА БАКЪЛА ЛАГЪУ – гъакъылы да болмас. ВА МАН ЛА БАКЪЛА ЛАГЪУ – озюню гъакъылы болмагъан гиши. ЛА ДИНА ЛАГЪУ – дини де болмас. ВА МАН ЛА ДИНА ЛАГЪУ – озюню дини болмагъан гиши. ЛА ЖАННАТА ЛАГЪУ – озюне женнет болмас. ФИЛ АХИРАТИ – ахыратда.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адамны уланы! КЪАД ЖАМАБТА ДДУНЪЯ – сен дюньяны малын жыйдын. БИ-ЖУГЪДИН ВА БАНАИН – бек къаст этип, кеп къыйналып. ФАКЪАД АСБАГЪТА – сен болдунг. ФИ ТАЛАБИГЪА – дюньяны талап этмакъда. ВА НАСИТАЛ АХИРАТА – сен ахыратны унутдунг. ФИ ГЪАММИ ДДУНЪЯ – дюньяны къайгысында болуп. ФАМАТА ТАТАФАРРАГЪУ – дюньяны къайгысындан къачан къутулурсан. ЛИ БАМАЛИЛ АХИРАТИ – ахыратгъа амал этмеге. ВАЛ МАВТУ – оьлмакъ да болгъан гъалда. БАЙНА ЯДАЙКА – сени алдында гъазир. ФА ФУЖААТАН – хапарсыздан. ЯЪХУЗУКА – оьлюм сени тутар.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адам пайхаммарны уланы! ИЛА МАТА – не заман болгъунчагъа. ТАТУБУ МИНА ЗЗУНУБИ СЮММА ТАБУДУ ИЛАЙГЪА – гюнагълардан тавба этип, дагъы да къайтып шо гюнагъланы эте турарсан. ТАВБАТАН БАБДА ТАВБАТИН – бир тавба этген сонг дагъы да гюнагълар этип тавба эте туруп. ИН КАНАТ КЪУВВАТУКА – сени къуватынг буса. ТАМНАБУКА – сени гери уруп. МИН БАЗАБИ – Мени азабымдан. ФАЪСИ КАМА ШИЪТА – сагъа суйген кюйде сен асси бол. ВА ИЛЛА –

Мени азабымдан сени гери уруп болагъан къуватынг ёкъ буса. ФАРГЪАМ БАЛА НАФСИКА ДДАБИФИ – сени заип22 болгъан напсынга сен язгыкъсын. КЪАБЛА АН ТАЛКЪАНИ – сен оьлюп магъа ёлукъгунчагъа алдын, тавба этип, яхшы амаллар этип.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адамны уланы! ИЖЪАЛ КЪАЛБАКА – сени юрегингни сен эт. МУВАФИКЪАН МАБА ЛИСАНИКА – сени тилинг булан бирче ярашып. ВА ЛИСАНАКА – тилингни де эт. МУВАФИКЪАН МАБА БАМАЛИКА – сени амалынг булан бирче ярашып. ВА БАМАЛАКА – сени амалынгны да эт. САЛИГЪАН – яхшы амал этип. ЛИ-ВАЖЪИЛЛАГЪИ ТАБАЛА – геземеликден таза Аллагъ учун. ФА ИННА КЪАЛБАЛ МУНАФИКЪИ – мунапикъ гишини юреги. МУХАЛИФУН ЛИ-ЛИСАНИГЪИ – тили булан айтгъан затны хилафында23 болур. ВА ЛИСАНУГЪУ – мунапикъни тили. МУХАЛИФУН ЛИ-БАМАЛИГЪИ – этеген амалыны хилафында болур. ВА БАМАЛУГЪУ – мунапикъни амалы. ЛИ-ГЪАЙРИЛЛАГЪИ ТАБАЛА – Аллагъу Тааладан озге зат учун болур.

ЯБНА АДАМА – Гъей Адамны уланы! ЛАВ АННА КАФФАН МИН ТУРАБИЛ ЖАННАТИ – женнетни топурагъындан бир увуч буса. НУШИРАТ – озюню яйып. БИЛ МАШРИКЪИ – гюнтувущда. ЛАВУЖИДА РИГЪУГЪУ – шону ийиси етишип табулур эди. БАЛА АГЪЛИЛ МАГЪРИБИ – гюнбатагъан якъны агълюсюне. ВА ЛАВ УДЛИЯ ДАЛВУН – бир чомучну алып бир ерге тексе. МИН ГЪИСЛИНИ ЖАГЪАННАМА – жагъеннем агълюден агъагъан къанданселден. ЛАТАСАДДАЪАТИЛ АРДУ ССАБИЪАТУ – еттинчи ер ярылып пара-пара болур эди. МИН ШИДДАТИ ГЪАРИГЪА – шону иссилитини гюшлюлюгонден. ВА ЛАВ АННА ГЪАЛКЪАТАН МИН СИЛСИЛАТИ ЖАГЪАННАМА – жагъеннемни бугъавундан бир дегерек гъалкъа буса. ВУДИЪАТ – озюню салып.

15 Турусайна – Синай тав (гъалиги Египетде, Къызыл денгизге ювукъда).
16 Мунажат – Аллагъу Таалагъа багып айтылагъан сёлер.
17 Масху этген – келлетин алышырып эрши бир гъалгъа гелтирген.
18 Аллагъ Оьзю яхшы биледир.
19 Эскик – эскик, ер, тебен, сыйсыз, кем.
20 Пана – заманлыкъ, оьлеген, ёкъ болагъан.
21 Яш – чий, сувлу деген маънада.
22 Зайып, осал, ажиз.
23 Хилафында – къаршысында, къаршы турувда

Гъазирлеген **Гъ. Оразаев**
(давамы гелеген номерде)

–Гъажгъа барагъанда машин булан барса зувап артыкъмы яда юрюп барсамы?

–Яв юрюп барса артыкъ зувап бола, неге тюзюл, адамгъа ёлда къыйынлыкълар ёлугъа. Четимликлер кёп болгъан сайын, зувап да артыкъ языла. Амма гъалиги заманда бу кюйде гъажгъа барагъанда хыйлы къоркъунчулукълар бар. Аллагъу таала берген нияматлардан пайдаланмагъа яхшы. Яратгъаныбыз бизге машинлер де, самолетлар да берди ва шоланы къолламагъа бир зат да пуршав этмей. Ондан къайры, яв юрюмейли, бу нияматлардан пайдалансакъ, савлугъубузну да сакълап, гъаж борчланы дагъы да камил кюйде кютмеге боларбыз.

–Мени эки уланым бар, гъали де айлыман. Аллагъгъа къызым болса ярамаймы экен деп тилеймен. Шолай дуа этмеге араймы?

–Ярай, неге ярамасын?! Тилегиз, Аллагъ буюрса Яратгъаныбыз сизин дуагъызгъа жавап бережек.

–Адам ольгюнче 40 гюн алда тюзлерде, оьлген адамлар чакъыра деп эшитгенмен. Шо тюзму?

–Инг башлап къайсы тюз гёрюнсе де, шону яхшылыкъгъа деп ёрамагъа тарыкъ бола. Сонг да гъалиги заманда тюзлени чечип болагъанлар бар деп айтмагъа болмайбыз.

–Атамны халкъын сююп, ананыкин айырма яраймы?

–Къуръанда Аллагъу таала биз къардашларыбыз булан нечик къатнамагъа, олагъа нечик янашмагъа герекни гъакъында кёп ерде билдире. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ озьюню гъадисинде къардашлар булан яхшы аралыкъ тутмагъа, олагъа ювукъ болмагъа чакъыра. Къардаш аралыкъланы ана якъданмы, ата якъданмы айырмакъ къыйышагъан иш тюзюл. Къардашлыкъны оьр даражада юрютегенлеге Аллагъу таала оьмюрюм де узакъ эте, рызкъысын да артдыра. Шону булан бирче, къардаш аралыкъланы узегенлеге, къалмагъырлар юрютегенлеге балагълар къоба, олай адамлагъа Аллагъу тааланы да, озьге адамланы да ачуву чыгъа, питнечилер женнетден де арек бола. Бириси гъадисде айтылагъан кюйде, къардаш аралыкъланы бузгъан адам женнетге гирмес. Ондан къайры, олайлагъа Аллагъу тааланы Рагъматы да тиймей, дуалары да къабул болмай. Гъар бусурман адамгъа къардашлар булан ювукъ болмагъа, аралыкъланы арив кюйде юрютемеге, олар булан къатнамагъа, кёмек этмеге борч санала.

–Мавлет ай болмай башгъа заман мавлет охутма яраймы?

–Мавлет ай болмайлы озьге заманда шону охумагъа негер ярамасын?! Кёп сюеген Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ гъакъындан назмулар охуп, ону яшавун эсгерип, Гъабибуллагъгъа ﷺ бакъгъан сюювню не заманда да гёрсетмеге ярамаймы дагъы?! Биз сюеген адамыбызны есерегенде айры хас бир заманыбыз болмай чы, не заманда да ону эсгеребиз чи. Шолай Мугъаммат Пайхаммарыбызны да ﷺ не заманда да эсгерме болабыз ва мавлетни де сюйген заманда этмеге ярай. Гъар гюн этсегиз де ярай, мавлетден берекет болур, Аллагъ буюрса.

–Аллагъу таала адамланы яратагъанда опуракъсыз, ялангъач яратгъан эди. Гъали буса, неге опуракъны ва гийинмекни борч этген дагъы?

–Биз тувагъанда да ялангъач тувабыз. Аллагъу таала Къуранда авратыбызны опуракъ булан яшындырмагъа бизге борч этген. Эргилилер гиннигинден башлап тобукъгъа ерли къаркъараны яшындырма тарыкъ. Къатынгиши буса, къаркъарасыны бетинден ва къолларыны аясындан озьге ерлерин яшырмагъа борчулар.

–Намаз къылагъан къызгъа чачын яйып юрюмеге яраймы?

–Намаз къыла буса да, къылмай буса да, бусурман къатынгиши болсун, къызъаш болсун, башгъа тюзюл: барысына да явлукъ байламагъа, гыжап юрютемеге борч бола. Чачланы ачып юрюсе гъарам бола, неге тюзюл гъадисде айтылагъан кюйде, къатынгиши бир тюзюм сама да ачса, женнетни ийисин де билмес.

–Мишик яда озьге жанлар оьлсе йылама яраймы?

–Онда гъарам ёкъ. Бизге Мугъаммат Пайхаммар ﷺ жанлар булан не йимик аралыкъ юрютемеге, олагъа нечик янашмагъа, гъюрмет этмеге тарыкъ экенни ва оланы сюймеге яхшы экенни гъакъында айтып гетген.

–Жумагюн юртдан юртгъа барма яраймы?

–Эгер сапар чыгып, жума намазы къылынмай къалар йимик ёлда къалажакъ буса, яшайгъан еринден башгъа ерге бармагъа яратылмай, шолай ёлану малайиклер къаргъай деп санала. Эгер де жума намазгъа етишежекге къоркъув ёкъ буса юртдан юртгъа чыкъмагъа ярай.

–Абу Гъурайра дейген адам бизин Пайхаммарыбызгъа ﷺ ким бола?

–Абу Гъурайра бизин Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ асгъабы бола. Сав заманында женнет агълю болажакъ деген шатлы хабарны эшитген он адамны арасында шону аты да болгъан.

–Мавлет охутмагъа адамланы чакъырмагъа негетим бар. Олагъа нечакъы акъча берме тарыкъман?

–Мавлет охутмагъа акъча бермек борч тюзюл. Амма садагъа йимик бере бусагъыз, нечакъы берсе де башгъа тюзюл, аслусу гъакъ юрекден Аллагъ учун бермеге тарыкъ.

–Ванга дейген къатын озью озьгюнче гележек йылларда болажакъны айтып гетген. Шогъар инанмагъа яраймы? Инанмай да нечик болайыкъ, ол айтагъан затлар болуп тура чы!

–Аллагъу таала бизге Къуръан да тюзюрген, Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ да йиберген. Биз инанмагъа герекли Къуръанда кёп аламатлар бар, шо кепде Пайхаммарыбыз ﷺ да гъадислерде ахыр заманда болма тюзеген аламатланы айтгъан. Шо билимлеге гёре, ахыр заман болгъунча алдын бир-бир уллу аламатлар болмагъа тарыкъ ва шолар гъалиге болмагъан. Шолайлыкъда, Къыямат гюн гелеген йыл болур деген хабар ялгъан демеге ярай.

–Кёбусю межитлерде уллу халилер бола, шо халиге нажжас тийсе, халини савлай жувма тюземеи яда нажжас тийген ерни тазаласа таманлыкъ этеми?

–Нажжас тийген шо ерни таза сув булан жувса тамам бола.

–Адамлар банкгъа барып аз акъча да салып счёта ача, хыйлы замандан сонг шо акъчаны санаву арта. Шолай этсе риба болмаймы?

–Банкгъа аз-кёп акъча салып, сонг процентлер булан ала буса, озокъда, риба бола. Шо акъча гъарам.

–Авлетлер ата-анагъа садагъа этип, дуа охутма яраймы?

–Ата-анасына балагъ болса, яшларына олагъа кёмек этмеге, садагъа бермеге борч бола. Авлетлер ата-анасын рази эте буса, Аллагъу таала да рази бола, оланы дуасы къабул этиле.

–Гъажатханагъа гирегенде къайсы аякъдан гирмеге тарыкъ?

–Гъажатханагъа гирегенде, сол аякъ булан гирмеге ва онг аякъ булан чыкъмагъа сюннет санала.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюзде шоланы бере-биз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-222-97-44**

–Улан къызгъа юзюк такъгъан сонг, олагъа ёлукъмагъа ва ювукъ болма яраймы?

–Юзюк такъса да, сёз алса да, никъгъ салгъынча (гебин къыйгъанча) ёлукъмагъа да, гъатта къатнамагъа да гъарам, ювукъ болмакъны гъакъында чы айтмай да къоябыз – зина деген уллу гюнагълардан болур, Аллагъ адашдырма-сын.

–ГАЙДЕ ишлеме яраймы?

–Адамланы алдатмаса, адамлардан урушбат алмаса, гъарам акъчаны да ашамаса, ярамай тюзюл.

Рузнама

Май

дни	Утренний	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	3:52	5:41	12:53	16:45	19:54	21:36
2	3:50	5:39	12:53	16:45	19:55	21:37
4	3:46	5:37	12:52	16:46	19:58	21:41
6	3:42	5:34	12:52	16:46	20:00	21:44
8	3:39	5:32	12:52	16:47	20:02	21:47
10	3:35	5:29	12:52	16:48	20:04	21:51
12	3:31	5:27	12:52	16:48	20:07	21:54
14	3:28	5:25	12:52	16:49	20:09	21:56
16	3:24	5:23	12:52	16:50	20:11	21:58
18	3:21	5:21	12:52	16:50	20:13	22:00
20	3:18	5:19	12:52	16:51	20:15	22:02
22	3:15	5:17	12:52	16:52	20:17	22:04
24	3:12	5:15	12:52	16:52	20:19	22:06
26	3:09	5:14	12:53	16:53	20:21	22:08
28	3:06	5:13	12:53	16:54	20:23	22:11
30	3:04	5:12	12:53	16:54	20:24	22:13